

David Lilienthalzitting: Anat Hoffman, 'bulldozer voor gelijke behandeling'

Op 19 mei arresteerde de Jeruzalemse politie een 23-jarige man die een Torarol uit de mannenafdeling bij de Klaagmuur wilde doorgeven aan Women of the Wall. Zes bat mitzwa-meisjes konden daardoor hun lang geoefende Toralezing niet houden. Het was de tweede maal in één maand dat de politie ingreep bij een WoW-gebeente.

"Vandaag hebben we gezien hoe de Staat Israël al zijn macht aanwendde om ons een menswaardige behandeling te ontzeggen", was het commentaar van Women of the Wall-voorzitter Anat Hoffman. Zij staat bekend om haar potige uitspraken. Op 14 juni houdt zij de eerste David Lilienthalzitting in het gebouw van IJG Amsterdam.

kleine activistische kern in Israël en een grote schare bewonderaars, vooral in de VS (waar Hoffman volgens een Israëlische antropoloog "de status geniet van een rock-ster") en in mindere mate in andere landen buiten Israël.

Dat Anat Hoffman en de strijd waarvan zij het icoon is geworden vooral buiten Israël zo bekend zijn, is des te opmerkelijker omdat juist in het buitenland een actieve rol voor vrouwen in het Joods ritueel veel meer geaccepteerd wordt, of in elk geval veel normaler wordt gevonden. Het Levisson Instituut, dat Hoffman heeft uitgenodigd voor de Lilienthalzitting, heeft sinds de oprichting in 2002 al verschillende vrouwen opgeleid tot rabbijnen, voorzanger, of leraar. Vrouwen oefenen deze en andere leidinggevende functies al enige jaren uit binnen het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom en een vrouw met gebedsmantel wekt hier aanzienlijk minder opschudding dan in Israël.

rabbijn moeten uitwijken naar het buitenland, want burgerlijke huwelijken die in het buitenland zijn gesloten hebben in Israël wel rechtsgeldigheid. Er vliegen per jaar zo'n 20.000 Israëlische stellen naar Cyprus voor dit doel. Een jaar geleden bracht dit Hoffman op het idee een nieuwe actie te lanceren: zij wilde een 'huwelijksboot' instellen, waarop net buiten Israels territoriale wateren Israëlische stellen een niet-Orthodoxe bruiloft kunnen vieren. Zij kwam op dit idee nadat haar zoon Ariel naar Cyprus was gevolgen om te trouwen. "Hij en zijn vrouw zaten in een vliegtuig vol Israël's die ook daarheen vlogen om een burgerlijk huwelijk te sluiten", vertelde Hoffman in het Amerikaans-Joodse blad Forward. "Al die Israël's stonden samen in een rij te wachten, namen foto's van elkaar, en gingen na afloop samen een ijsje eten om het te vieren."

Bulldozer

Die beschrijving klinkt misschien knus, maar Hoffman en veel andere

Klaagmuur, omdat zij weigerde gehoor te geven aan het bevel van een politieagent om haar gebedsmantel af te doen en in stilte te bidden. De hardhandige behandeling die haar daarna op het politiebureau te beurt viel, zorgde voor veel publiciteit. Desondanks begreep de gemiddelde Israëlische 'vrouw in de straat' nog steeds niet waar Hoffman zich zo druk over maakte.

Een van de gevolgen die Hoffman misschien niet had verwacht, was de demonstratie die duizenden 'ultra-Orthodoxe' mannen en vrouwen enige tijd later hielden tegen WoW, en de grimmige sfeer die daar heerste. Hoffman heeft politiebewaking bij haar acties bij de Kotel. Dat weerhoudt haar echter niet.

"Mijn moeder is net een bulldozer. Ze heeft een enorm grote mond en uitgesproken opvattingen die zij niet onder stoelen of banken steekt. Het kan haar niets schelen wat de mensen van haar denken en zij is nergens bang voor", zei haar 26-jarige dochter Tanya tegen Ha'aretz. Tanya Hoffman, die er ook jarenlang 'niets van snapte', maakte een documentaire met de veelzeggende titel: "Hoe ik ophield Women of the Wall te haten en begon met mijn moeder te praten".

Mensenrechten

Hoffman spant zich niet alleen in voor gelijke rechten van vrouwen bij de Klaagmuur. Als directeur van de IRAC is zij volgens het Levisson Instituut 'internationaal bekend als voorvechter voor gelijke burger- en mensenrechten, en voor erkenning van het liberale jodendom in Israël'.

Zo komt IRAC al jaren op voor een betere behandeling van Ethiopiërs. Ver voordat Ethiopische Joden hiervoor de straat opgingen, begon de afdeling Rechtshulp van IRAC met het geven van gratis rechtshulp aan Ethiopische immigranten en hun gezinnen. Hoffman speelt daarbij een even uitgesproken en opvallende rol als altijd, maar het IRAC stond wel klaar voor deze groep in moeilijke tijden. In de burgeroorlog die tot 1991 in Ethiopië woedde, stelde het in 1987 pas opgerichte IRAC zijn telefoonlijnen ter beschikking, zodat ongeruste immigranten hun geestdrank familieleden konden bellen. Zij voerden 63.000 gratis telefoontjes. "Aan het eind van de dag moesten we de telefoons schoonmaken vanwege al die tranen", zei Hoffman destijds dramatisch in een interview. • [EF]

Anat Hoffman bij de Kotel, 2013. De politiebewakers lijken vooral goed op de Torarol te passen. Screenshot: WoW-video

Anat Hoffman is directeur van het Israëlische Centrum voor Religieuze Actie (IRAC), het rechtshulp- en lobbyinstituut van de Israëlische Reformbeweging. Maar in het buitenland is zij vooral bekend als het gezicht van Women of the Wall ('vrouwen van de Muur', hierna WoW). Al meer dan 25 jaar strijdt zij mee voor het recht van vrouwen om te bidden zoals zij dat willen bij de Westelijke Muur, een van de vier muren die het plein ondersteunden waarop de Tempel stond en een van de heiligste plaatsen van het Jodendom.

Rock-ster

In de praktijk komt dat erop neer dat Hoffman vecht voor het recht van vrouwen om bijvoorbeeld gebedsmantels en gebedstriemen te dragen, zaken die volgens veel Orthodoxe Joden voor vrouwen verboden, vreemd, of aanstootgevend zijn. De acties van WoW worden verguisd of bejubeld omdat deze vrouwen het bidden bij de Klaagmuur tot symbool maken van alles wat vrouwen volgens het Liberaal Jodendom wel, maar volgens Orthodoxe stromingen niet mogen. Door haar flamboyante optreden is Hoffman het gezicht geworden van deze groep, die bestaat uit een

Loveboat

Bewondering voor de strijd van de WoW en de Israëlische Reformbeweging waarvan Hoffman een voorvechter is, zou men misschien eerder in Israël verwachten. Daar worden bijvoorbeeld huwelijken door Liberale of Conservatieve rabbijnen nog steeds niet erkend. Dat weegt zwaar, omdat Israël nog steeds geen burgerlijk huwelijk kent. Israël's die niet kunnen of willen kiezen voor een Orthodoxe

Israël's vinden het niet normaal dat zoveel landgenoten niet in eigen land kunnen trouwen. En dit is maar een enkel voorbeeld. Niet-Orthodoxjoodse Israël's lopen in het dagelijks leven tegen veel meer religieuze belemmeringen op. Niettemin waren WoW en Hoffman jarenlang niet erg bekend in eigen land. Daar kwam pas verandering in nadat Hoffman in 2012 werd gearresteerd op het plein voor de

Van 14 tot 16 juni is Anat Hoffman in Nederland. Zij zal op uitnodiging van het Levisson Instituut de eerste David Lilienthalzitting verzorgen, die in 2013 is ingesteld na het vertrek van Lilienthal als decaan van het instituut. Zij is driemaal te beluisteren.

Haar programma:

- Zondag 14 juni 20.00 bij IJG Amsterdam, Zuidelijke Wandelweg 41. Entree €10 incl. hapjes en drankjes. Na afloop receptie en meet-and-greet met Anat Hoffman in aanwezigheid van David en Gun Lilienthal
- Maandag 15 juni 20.00 IJG Den Haag, Prinsessegracht 26. Entree €5
- Dinsdag 16 juni 20.00 IJG Utrecht, Magdalenastraat 1A. Entree €5